

הקתדרה הישראלית למורשת יוון
The Israeli Cathedra for Hellenic Heritage
H Iσραηλινή Έδρα για την Ελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά

27.05.20 – 06.11.19, ימי רביעי ב-17:00-18:30 באולם שיטרית, מוזיאון תל-אביב לאמנות

עיר ואזרחיה - סיפורה של אתונה הקלאסית

מרצה: ד"ר רחל גוטסמן

הקורס יצלול להיסטוריה העשירה והמרתקת של עיר-המדינה אתונה בתקופות הארכאית והקלאסית. נעקוב אחר דרמות פוליטיות, מלחמות עקובות מדם, משברים כלכליים, רפורמות משפטיות, לידת הדמוקרטיה, הוגי דעות פורצי דרך, שיאים אמנותיים, יצירות מופת אדריכליות, תיאטרון, דת ופולחן, החל מעברה המיתולוגי של העיר ועד לימי שקיעתה.

הרצאה 1: 6.11.19 - עיר, הר וים - הרצאת מבוא, המציגה את התנאים הגיאוגרפיים של אתונה ואת ההקשרים ההיסטוריים והמרחביים לצמיחתה. לא ניתן לנתק את ההיסטוריה מהגיאוגרפיה ומהאקלים, המשפיעים באופן עמוק על החברה ועל הכלכלה. הרצאת המבוא תבחן את הנתונים הגיאוגרפיים של אתונה בפרט ושל מרחב הים האגאי בכלל, כמו גם את ההקשרים ההיסטוריים של התרבויות הים תיכוניות הקדומות.

אוסטרקון הצבעה לגירוש של קליאס הבן של קראטיאס משנת 485 לפסה"נ.
נמצא באתר קרמיקוס
מוצג במוזיאון בנאקי - אתונה

הרצאה 2: 20.11.19 - עיר ומיתוס - עלילותיו המופלאות של תזאוס, המלך האגדי של אתונה, מציגות נרטיב מיתולוגי סוער ורב מהפכים, הכולל מסע אל כרתים, סיפור המינוטאור והמבוך, כינון המדינה האתונאית וגם סוף טראגי. ההרצאה תציג את המיתוס ותבחן את משמעויותיו האלגוריות וההיסטוריות. לצד אלה נדון במאפייניה המיוחדים של עיר-המדינה היוונית (פוליס), ונעמוד על הקשר המתעתע המתקיים בין מיתוס, היסטוריה וזיכרון.

הרצאה 3: 4.12.19 - מלכות, טירניה ורפורמה - עברה הרחוק של אתונה לוט בערפל וספוג במיתולוגיה. במפגש זה נדון בשלבים המוקדמים של המדינה האתונאית: תקופת המלכים האגדתיים, משברים חברתיים וכלכליים שהביאו לשעבוד חלק גדול מאוכלוסיית העיר, ורפורמות חברתיות ומשפטיות מרחיקות לכת, שנקבעו בידי

צילום: פטר-פן סמפונקי ©

הקתדרה הישראלית למורשת יוון

The Israeli Cathedra for Hellenic Heritage

H Ισραηλινή Έδρα για την Ελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά

מחקקים דוגמת דרקון, שעל שמו נטבע המושג "חוקים דרקוניים", וסולון, שנחשב לאחד משבעת חכמי יוון. נסיים עם כינונו של שלטון יחיד באתונה בידי הטיראן המיטיב פסיסטרטוס.

הרצאה 4: 18.12.19 - הדמוקרטיה האתונאית - ההרצאה תבחן את לידתה של הדמוקרטיה באתונה ואת השלבים שהביאו להתפתחותו של "שלטון העם" בעיר. נדון בפועלם של קלייסתנס ופריקלס ונבחן מהי בדיוק דמוקרטיה בנוסח היווני, באילו אופנים היא דומה לדמוקרטיה מודרנית ובאילו אופנים היא שונה מהן, וניתן את הדעת לקבוצות האוכלוסייה שנשארו מחוץ למעגל הדמוקרטי ונותרו נעדרות זכויות פוליטיות.

הרצאה 5: 8.1.20 - הברברים באים - ההרצאה תבחן את מלחמות הפרסים ותדון בשאלה כיצד הצליחו האתונאים להביס את הכוח הצבאי האדיר של הפרסים, כנגד כל הסיכויים. נדון במהלכי המלחמה, באופן בו המלחמה עיצבה מחדש את החברה האתונאית, וכיצד הניצחון הוביל להפיכתה של אתונה לאימפריה. בהקשר זה נדון גם בלידתה של הכתיבה ההיסטורית ובהרודוטוס, ההיסטוריון הראשון, אשר הקדיש את חייו לתיעוד ולניתוח המלחמות עם הפרסים.

הרצאה 6: 22.1.20 - דת ופולחן - ההרצאה תדון בעקרונות הדת היוונית ובפולחן שהתקיים ביוון בכלל ובאתונה בפרט. במסגרת ההרצאה נדון באלים האולימפיים, כמו גם באלוהויות נוספות, ונבחן את הפולחן שהעניקו להם במסגרת עיר-המדינה. נסקור את המבנים שניצבו על האקרופוליס של אתונה, את התהלוכות הדתיות, התיאטרון כטקס דתי, הפולחן האזרחי שהתקיים באגורה והפולחנים שהתקיימו בבית ובשולי הדרכים.

הרצאה 7: 26.2.20 - יין וסוד - גידול הגפן היה אחד

מענפי החקלאות המובילים במרחב היווני, המסחר ביין

היה אחד מענפי

הכלכלה המרכזיים של

היוונים ושתיית יין

(מהול במים) הייתה

נפוצה ביותר והיו לה

משמעויות רבות בחיים

החברתיים והדתיים של

היוונים. כל אלה נקשרו בדמותו יוצאת הדופן של אל היין דיוניסוס. ההרצאה תציג את

סיפורי המיתולוגיה הקשורים לאל היין ותדון בפולחן שהתקיים לכבודו באתונה -

פולחן חקלאי, משתה, תיאטרון ומסתורין.

הרצאה 8: 11.3.20 - נשים ומגדר - מעמדן החברתי והפוליטי של נשים באתונה היה

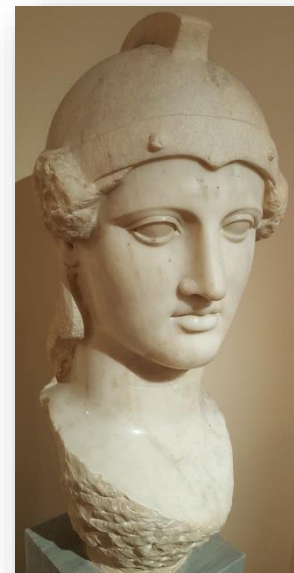
נמוך ביותר, הן לא החזיקו בזכויות פוליטיות ונחשבו לרכוש האב או הבעל. ההרצאה

תדון במעמדן של נשים בחברה האתונאית באמצעות דיון בשתי אלות. הראשונה היא

דמטר, אלת הדגן והחקלאות, אשר לה יוחד פסטיבל שנתי בעיר אתונה שיועד לנשים

בלבד, כמו גם פולחן מסתורין סודי, ששחזר מוות ולידה מחדש והעניק גאולה בעולם

הבא. האלה השנייה היא ארטמיס, אלת הצייד וחיות היער, אשר הייתה מופקדת על

הקתדרה הישראלית למורשת יוון

The Israeli Cathedra for Hellenic Heritage

Η Ισραηλινή Έδρα για την Ελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά

נערות לפני נישואיהן ואשר לכבודה נבנה מתחם דתי חשוב סמוך לעיר, בו נערות האצולה האתונאיות היו עוברות תהליכי חניכה.

הרצאה 9: 25.3.20 - היפה והטוב - ההרצאה תסקור התפתחויות באמנות לאורך התקופות הארכאית והקלאסית, תוך התמקדות בפיסול ובציורי כדים. אנו נעקוב אחר התפתחות ייצוג גוף האדם, סמלים ונרטיבים באמנות, החל מהמאה השמינית לפנה"ס ועד תור הזהב של אתונה הקלאסית במאה הרביעית לפנה"ס, ונבחן כיצד התפתחויות אלה משקפות השפעות של תרבויות אחרות, הלכי רוח יווניים, ואף אידאלים פילוסופיים.

הרצאה 10: 22.4.20 - החיפוש אחר האושר - אתונה הייתה ידועה בהיותה מרחב מזמין ופתוח לדיון אינטלקטואלי ואכן היא משכה אליה שורה ארוכה של משוררים, פילוסופים, חוקרי טבע, מדענים ורטוריקנים. ההרצאה תציג את העושר האינטלקטואלי של העיר ותתמקד במשנתם של שלושת הפילוסופים הגדולים של אתונה (ובכלל) - סוקרטס, אפלטון ואריסטו, אשר השפעתם על תולדות המחשבה האנושית ניכרת עד היום.

הרצאה 11: 13.5.20 - זוהי ספרטה

מרצה - מר ניל בר - מחבר הספר "שוויים - סיפורה של ספרטה", שסוקר את תולדות העיר מ"בריאת העולם" ועד הכיבוש המקדוני ומייסד מיזם "היסטוריה גדולה, ובקטנה" המנגיש את ההיסטוריה להמונים

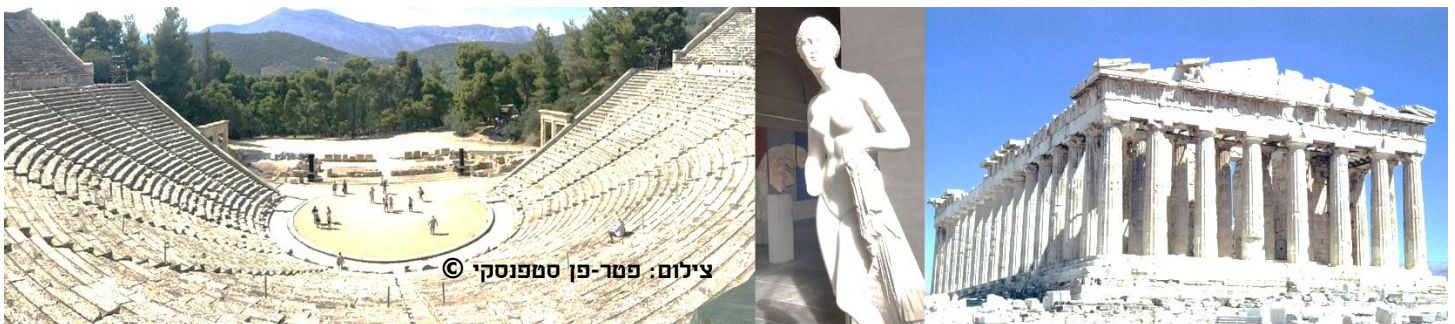
עיר-המדינה ספרטה הייתה יריבתה הגדולה ביותר של אתונה והשתיים קיימו שורה ארוכה של קרבות קשים, שהסתיימו בתוצאות עגומות. ההרצאה תבחן את האידיאולוגיה ואורח החיים הספרטני, שהיה שונה מאוד מזה של ערי המדינה היווניות האחרות, ובכללן אתונה. כמו כן נדון במלחמה הארוכה שנטשה בין הערים ובאופן בו כל אחת מהערים נחקקה בזיכרון ההיסטורי.

הרצאה 12: 27.5.20 - הצל ממוקדון

מרצה - מר ניל בר - מחבר הספר "שוויים - סיפורה של ספרטה", שסוקר את תולדות העיר מ"בריאת העולם" ועד הכיבוש המקדוני ומייסד מיזם "היסטוריה גדולה, ובקטנה" המנגיש את ההיסטוריה להמונים

בשלהי התקופה הקלאסית התחזק כוחו של פיליפוס השני מלך מוקדון, אשר הלך והשתלט על המרחב היווני בסדרה של תחבולות דיפלומטיות ובמלחמות. ניצחונותיו של פיליפוס, ובהמשך כיבושיו העצומים של בנו אלכסנדר, הולידו עידן היסטורי חדש הידוע בשם "התקופה ההלניסטית". כתוצאה מהכיבושים המוקדוניים התחוללו שינויים פוליטיים וחברתיים רבים באגן הים התיכון, וביניהם גם אובדן חירותה של אתונה וסיומו של תור הזהב האתונאי. הרצאת הסיום תבחן את שקיעתה של אתונה, כמו גם את המורשת המפוארת שהשאירה אחריה.

לרישום ולפרטים נוספים, אנא פנו לתגליות בטלפון 08-6611330

הקתדרה הישראלית למורשת יוון
The Israeli Cathedra for Hellenic Heritage
H Iσραηλινή Έδρα για την Ελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά

דמי הרישום לקורס בודד (12 הרצאות) - 720 ₪, דמי הרישום לשני הקורסים (24 הרצאות) - 1,440 ₪
הטבות ברישום מוקדם, לא יאוחר מה- 3.10.19:

לנרשמים לשני הקורסים - הנחה של 10%, ב-6 תשלומים ללא ריבית, והנחה של 15% בסיוורים החד-יומיים של תגליות במהלך הקורסים.

לנרשמים לקורס אחד - הנחה של 5%, ב-2 תשלומים ללא ריבית, והנחה של 10% בסיוורים החד-יומיים של תגליות במהלך הקורס.

לנרשמים לסדרת ההרצאות של תגליות ולשני הקורסים - 15% הנחה על הקורסים.

לנרשמים לסדרת ההרצאות של תגליות ולקורס בודד - 10% הנחה על הקורס.

הרישום לקורס לאחר ה-3.10.19 הינו על בסיס מקום פנוי וללא הטבות לעיל. אין כפל הנחות.

ביטולים:

עד להרצאה השלישית:

הנרשמים מראש לשני הקורסים - יחויבו ב-25% בלבד מדמי ההשתתפות ששולמו.

הנרשמים לקורס אחד בלבד - יחויבו ב-50% מדמי ההשתתפות ששולמו.

החל מההרצאה הרביעית:

הנרשמים מראש לשני הקורסים - יחויבו ב-50% מדמי ההשתתפות ששולמו.

הנרשמים לקורס אחד בלבד - יחויבו במלוא דמי ההשתתפות בקורס.

במקרה של ביטול:

תתאפשר החלפת משתתף ללא דמי הביטול הנ"ל ובכפוף לתשלום בפועל של יתרת התשלום ע"י המשתתף החלופי, או זכות להשתתפות חברים של המבטל להרצאות הנותרות כמתנה באמצעות כרטיסים.

פתיחת הקורס מותנית במינימום נרשמים. במקרה של ביטול מסיבה זו הנרשמים לא יחויבו כלל.

צילום: פטר-פן סמפונקי ©